

Emnenr.

Fylke: N. Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Nordli

Emne: Transport av høy.

Bygdelag: Lierne.

Oppskr. av: Roland Aagård

Gard: Skogli

(adresse): Nordli

G.nr. 8 Br.nr. 6

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

'Forkjøring' (kjøring av 'star'-myrgras) opptok før en vesentlig tid på en gård i vinterhalvåret, og slåttent det meste av sommeren. All brukbar slåttemyr ble nyttet helt fra gården til langt inn i fjellet. Så langt åten tur etter et lass kunde ta 10 og 12 timer, selv i godt føre. Høyet på innjorden var ikke mer enn det gik med til foring av hestene, og for til den øvrige besetning måtte så skaffes i utslåtter og fjellet. 10 vinterlass (2 sommerlass) ble reknet som for til 1 ku vinterenover, og forholdsvis til de andre dyr.

Foret ble for det meste satt i 'stakk' men der kunde være oppsatt forbuer (tømret) og foret båret inn for så å kjøre det heim når vinterføret kom. Foret ble båret i stakken eller bua på skulderen. (Fotovedl.) En slik bær kaltes 'kjemm' og der skulle medgå 12 kjemmer i et vinterlass. Stakkenes størrelse varierte fra 1 til 2 lass, alt etter vekst og vidda.

Vanlig orv, ljà og rive ble brukt, og når foret ble tørt, ble der laget kjemmer med riva og med denne heist på skulderen og kjenma båret til bestemmesstedet.

Kjøringen heim på vinterføre foregik med hest og slede, så langt tilbake i tiden som en kjenner til, og foregår på samme måte idag. Ved sammenraking av foret skulde alt tas med, og intet spildes eller bli latt igjen.

Till.sp.1. Samme måte overalt. De som ikke hadde hest lånte hest eller leidde kjører. Utmarkslåtten har holdt seg like til de siste år, dog sterkt avtagende i de siste 20 årene. Mangel på arbeidshjelp og ulønnsomhet gjorde at her de 2 siste år er slått ubetydelig i utmarka. Større gårde sluttet selvfølgelig først.

Till.sp.2. Transporten foregik bare ved å bære kjemman på skulderen. At der er brukt tau eller annet her, kjenner en ikke til, undtatt ved innfrakting av hesjer og høysåter, kunde der legges 2 raier som høiet ble lagt på og båret inn av 2 personer. Dette ble som regel utført av voksne.

Till.sp. 3. På vinterføre.

Till. sp.4. Langslede hvor de 2 ytterste botnribber var laget av en rotplank med vinkelrett rot, slik at denne rakk ca. 1 meter tilveirs på bakenden. Mellom dis

2
N-TR

ble så festet et par tverstykker, så ble der likesom en grind bak. En liknende vinkelplank ble lagt i midten av sleden med vinkelboten fram. Ett tvertre ble lagt ovenpå denne og i hver ende bundet sammen medsledemeien med en vidje, så fungerte også dette som grind. På sidene var ingen grind. Senere er kommet i bruk å sette et par hjul under bakenden på en slik 'rotslåddå' så den gikk på meiene foran. Sledens lengde var vel ca. 2½ meter og bredden 50 cm. Da hver mann laget sin egen slede, kunde det naturlig bli noe forskjellig. For sommerkjøring bruktes ikke skoning på meiene, men vintersledene var som regel forsynt med jern eller ståldrag under. Det var ingen regfor kjøringen, så den kunde foregå hvorsomhelst.

Etter århundreskiftet er jo vanlige darrisser og høyvogner blitt almindelig i bruk ved sommerkjøring. Der legges på lasset alt hvad hesten kan greie og vognen rumme. Et tau settes over for å holde høyet på plass. Intet skulde ligge igjen.

Tauet som binder lasset kaldes 'taug' som er festet til en krok, som det surres omkring etter stranningen.

Intet forhold mellem lasset og stakken for hver stakk ble takseret etter sit innhold f.eks. 1 1½ 2 lass o.s.v.

Bare 1 hest bruktes og brukes for høyllass.

Till.sp. 5. Hvor eiendommene lå slik til at flere kunde bruke samme forvei, fulgtes de helst første tur når veien skulde oppkjøres. Likeså etter uveir når veien skulde kjøres opp igjen. Når veien var istann kunde de jo kjøre som de selv vilde.

Till. sp. 6. Legges på bredslåde med grinder og blir kjørt på vanlig vis. Brøiting foregår med kjøring av tomslåde, og om nødvendig ved dyp snø o.l. settes tryger på hestene. Apne bekker o.l. må der legges ris og kvist over og pålegges snø så det kan fryse sammen så det holder for hest og lass. Bratte heldninger må jevnes til av snø slik at lassene ikke velter. Da det kan være uoverkommelig å jevne alle kneiker får kjørekaren holde lasset godt for at det ikke skal velte. Hvis så galt sker får han være snild å velte det opp igjen, eller rive det opp og lesse på nytt igjen.

2 foto fra myrslått vedlegges til utlån og bes returnert etter bruk.

Nordli fra myrslåtten.

